

2017 ULUSLARARASI DİNİ ÖZGÜRLÜKLER RAPORU - KIBRIS

1974'ten bu yana Kıbrıs'ın güneyi Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin yetkisindedir. Kuzeyi ise kendini, 1983 yılında "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti" ("KKTC") olarak ilan etmiş olan Kıbrıslı Türklerin idaresindedir. Amerika Birleşik Devletleri de dahil, Türkiye dışında başka herhangi bir ülke "KKTC'yi" tanımamaktadır. Önemli miktarda Türk askeri adada kalmıştır. BM Barış Gücünün (UNFICYP) kontrolünde olan bir ara bölge ya da "yeşil hat," iki tarafı birbirinden ayırmaktadır.

KIBRIS CUMHURİYETİ

Geniş Özet

Anayasa din temelinde ayrımcılığı yasaklamakta ve kişilerin özgürce ibadet etme, dini öğretme ve dini gereklerini yerine getirmelerini güvence altına almaktadır. Kıbrıs'taki Rum Ortodoks Kilisesi'ne kendi iç işlerini düzenleme ve yönetme münhasır hakkını verir ve İslami bir kurum olup, ibadet yerleri ve Müslümanların hayır işleri için bağışladıkları arazileri yöneten Evkafı tanır. Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti, kendi kontrolünde olan bölgelerdeki dini yerlere Kıbrıslı Türklere erişim hakkı tanımıştır. Buna yaklaşık 2,650 Kıbrıslı Türk ve yabancı uyruklunun üç kez Hala Sultan Tekkesi'ne yapmış oldukları ziyaretler de dahildir.

Kıbrıs Cumhuriyeti kontrolündeki bölgede bulunan sekiz aktif caminin yedisi, Hala Sultan Tekke Camisi hariç, günde beş kez ibadet edilebilecek şekilde açıktır ve altısında abdest için gerekli olanaklar vardır. Hükümet, uzun süreden beri varolan taleplere rağmen, Müslüman topluluğun camilerde iyileştirme yapmasına izin vermemiştir.

Budist topluluğunun bir temsilcisi, yetkililerin, Lefkoşa dışındaki bir köyde bulunan bir tapınağın çalışmasıyla ilgili bazı engeller öne sürerek, tapınağı farklı bir yere taşınmaları için Budist topluluğunu zorladıklarını belirtti.

Temmuz ayında hükümet, kişilerin medeni evlilik başvurularında ve belgelerinde dini belirtme gerekliliğini kaldırmıştır.

Ombudsman ofisi, Eğitim Bakanlığı'nın uygulamalarında öğrencilerin dini öğrenimden muaf tutulmaları ile ilgili yeni şikayetleri incelediğini belirtti.

Hükümet, dini gerekçelerle askerlik yapmak istemeyenlere daha uzun askerlik yapma şartını koşmuştur.

Yahudi cemaati bazı saldırı, sözlü taciz ve vandalizm olayları yaşandığını bildirmiştir. Bazı dini azınlık grupları çoğunluk gruplarının dini törenlerine katılmak için baskı altında olduklarını bildirmiştir. Rum Ortodoks çoğunluğunun

üyeleri, dinlerini, örneğin İslam olarak değiştirmeleri halinde, bazen sosyal dışlanmışlıkla karşı karşıya kaldıklarını belirtmiştir.

Bir otelin, temizlik işine başvuran Müslüman bir kadının işe alınmama gerekçesinin başörtüsü giymesi olduğu belirtildi. Haziran'da BM öncülüğündeki çözüm müzakere sürecinin bir parçası olarak kurulan iki toplumlu çalışma guruplarından biri, Limasol'daki Köprülü Camii ve Lefkoşa'daki Matyat Cami restorasyonunu, Ekim ayında ise Eski Eserler Dairesi Limasol'daki Arnavut Caminin restorasyonunun tamamladı. Birleşmiş Milletler, dini guruplar ile insan hakları arasındaki bağları kuvvetlendirmeyi ve derinleştirmeyi hedefleyen 'Haklar için İnanç' inisiyatifini, dini guruplara ve sivil toplum örgütlerine tanıtmıştır.

Dini guruplar ve sivil toplum örgütleri bu inisiyatifi olumlu karşıladılar ve halk ile, insan haklarını koruyarak dini özgürlüklerin ilerletilmesi konusunda nasıl bir diyalog başlatabilecekleri konusunu irdelediler. Adadaki ana dini gurupların liderleri bir araya gelmeye devam etmiş ve ada çapında dini özgürlüklerin ilerletilmesine olan bağlılıklarını teyit etmişlerdir. Ekim ayında Kıbrıs Barış Sürecinde Dini Yol Ofisi (RTCYPP) pilot bir program başlatarak rahip, imam, rahibe ve inanca dayalı kuruluşların diğer çalışanlarına Yunanca ve Türkçe dil kursları başlatmıştır. ABD Elçiliği mensupları hükümet, STÖ'ler ve dini liderlerle bir araya gelerek ada çapında dini yerlere erişim de dahil, din özgürlüğüyle ilgili hususları konuşmak için görüşme yapmıştır. Elçilik yetkilileri, dini liderleri diyaloglarını devam ettirmeye ve "yeşil hattın" her iki tarafındaki dini öneme sahip yerlere karşılıklı ziyaretler konusunda cesaretlendirmiştir.

Bölüm I. Dini Demografi

ABD hükümeti adadaki toplam nüfusun 1.2 milyon (Temmuz 2017 tahmini) olduğunu tahmin etmektedir. 2011 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından yapılan nüfus sayımında Kıbrıs Cumhuriyeti kontrolündeki bölgede nüfus 840,000 idi. Bu sayımın verilerine göre, Kıbrıs Cumhuriyeti kontrolündeki bölgede nüfusun %89.1'i Rum Ortodoks Hristiyan ve %1.8'i Müslüman'dır. Mevcut diğer dini guruplar arasında Roma Katolik (% 2.9), Protestan (% 2), Budist (% 1), Katolik Maronitler (% 0.5), Ermeni Ortodoks (% 0.3), ve küçük nüfuslu Yahudiler, Yehova'nın Şahitleri ve Bahailer bulunmaktadır. Yakın zamanda gelen göçmenler ve göçmen işçiler ise ağırlıklı olarak Roma Katolik, Müslüman ve Budist'tirler. Ülkedeki Baş Haham ise mevcut Yahudilerin sayısının 3,000 civarında olduğunu, ve çoğunun dış ülke doğumlu olduğunu tahmin etmektedir.

Bölüm II. Hükümetin Dini Özgürlüklere Olan Saygı Durumu

Yasal Çerçeve

Anayasa, din temelinde ayrımcılığı yasaklar ve kişilerin, tek başına veya topluca, alenen veya özel olarak ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını icra etme hakkını, ulusal güvenlik veya kamu sağlığı, güvenliği, düzeni ve ahlakı ya da temel özgürlüklerin korunmasını gerektiren sınırlamaları da dikkate alarak, korur. Anayasa, doktrinleri veya ayinleri gizli olmayan tüm dinlerin serbest olduğunu ve yasalar önünde eşit olduğunu belirtmektedir. Anayasa, bir kişinin dinini değiştirme hakkını korumakta ve kişinin dinini değiştirmesi ya da değiştirmesine engel olmak amacıyla fiziki ya da ahlaki baskı kullanılmasını yasaklamaktadır. Ombudsman, genelde vatandaşların haklarını ve insan haklarını korumakla yükümlü bağımsız bir devlet kurumudur. Ombudsman, din özgürlüğü dahil insan haklarını ihlal eden, yasalara veya düzgün idare kurallarına aykırı olan her türlü kamu hizmeti veya yetkilisi aleyhinde yapılan şikayetleri araştırma yetkisine sahiptir. Ombudsman yanlış işlerin düzeltilmesi için önerilerde bulunur ancak bunları düzeltecek adımların hangileri olduğunu belirtmez.

Anayasa, Kıbrıs Rum Ortodoks Kilisesi'nin (Kıbrıs Kilisesi'nin) iç işlerini ve mülkünü, kendi ilkeleri ve kuralları uyarınca düzenleme ve yönetme konusunda münhasır hak sahibi olduğunu belirtir. Yasa gereği Kıbrıs Rum Ortodoks Kilisesi sadece ticari faaliyetleriyle ilgili vergi vermektedir.

Anayasa, Kıbrıslı Türklerin dini faaliyetlerini düzenleyen İslami kuruluş Evkaf için de ana esasları belirlemektedir. Evkaf vergiden muaftır ve kendi yasaları ve ilkeleri doğrultusunda kendi iç işleri ve mülkünü düzenleme ve yönetme münhasır hakkına sahiptir. Anayasaya göre, hiçbir yasal, idari düzenleme veya diğer bir kanun Kıbrıs Kilisesi veya Evkaf'a karşı olamaz veya onlara müdahale edemez. Evkaf sadece Kıbrıslı Türklerin idaresi altında olan bölgede faaliyet göstermektedir ve hükümet kontrolü altındaki bölgede yer alan camileri yönetmemektedir; Evkaf, Kıbrıs Türk toplumundaki dini mülklerin koruyucusu olarak davranmaktadır. Hükümet kontrolü altındaki bölgelerde yer alan camileri hükümet korumaktadır ve bunlara mali destek sağlamaktadır.

Anayasa, Kıbrıs Kilisesi ve İslam'ın yanı sıra, başka üç dini grubu daha tanımaktadır: Katolik Maronitler, Ermeni Ortodoksları ve "Latinler" (Kıbrıslı Roma Katolikleri). Bunların kurumları vergiden muaftır ve örneğin kendi okullarını işletme maliyetlerini karşılamak veya özel okullara giden grupların üyelerinin okul harçları için veya kendi kültürel kimliklerini koruma amaçlı faaliyetler için, her grubun ihtiyaçlarına bağlı olarak kültür ve eğitim konularında hükümetten sübvansiyon alma hakkına sahiptirler.

Anayasanın tanıdığı beş dini grubun dışında kalan dini grupların mali işlem yapabilmek ve banka hesabı açabilmek için kar amacı gütmeyen kuruluş olarak devlete kayıt yaptırmaları gerekmektedir. Kayıt için söz konusu dini grubun bir avukat aracılığıyla Ticaret Bakanlığı'na amacını ve direktörlerinin isimlerini belirten bir başvuru yapması gerekmektedir. Kar amacı gütmeyen kuruluş olarak tescil edilen dini gruplar diğer kar gütmeyen kuruluşlar gibi muamele görürler; vergiden muaftırlar ve hükümete yıllık rapor sunmaları gerekir ve hükümet sübvansiyonları için hak sahibi değildirler.

Devlet, önemli tatillerin öncesinde düzenlenen dini ayinlere Rum Ortodoks dini öğretiminin bir parçası olarak devlete ait ilk ve orta öğretim kurumlarından katılımı şart koşmaktadır. Eğitim Bakanlığı (EB) başka dini gruplardan olan ilkökul öğrencilerinin, velilerinden gelecek talep üzerine dini törenler ile eğitimlere katılmamalarına izin verebilmektedir. Ancak ilkökul çağındaki Rum Ortodoks çocukların katılmama seçenekleri bulunmamaktadır. Bakanlık, orta okul öğrencilerine, din veya inanç gerekçesiyle din eğitime katılmama izni verebilmekte ve herhangi bir nedenle velilerin talebi ya da 16 yaşın üzerinde olmaları halinde kendi talepleri üzerine dini ayinlere katılmamalarına olanak tanımaktadır.

Dine dayalı vicdani retçiler Milli Muhafız Ordusunda fiili askerlik görevinden ve seferberlik hizmetinden muaftırlar, ancak alternatif hizmette bulunmaları gerekmektedir. Vicdani retçiler için iki seçenek mevcuttur: Normalde 14-ay olan askerlik görevinden en fazla dört ay daha uzun süren silahsız askerlik görevi; veya sosyal hizmet görevi olarak adlandırılan ve normal askerlik görevinden en fazla sekiz ay daha uzun süren ancak gün içinde daha kısa süre yapılan hizmettir. Askerliği ya da alternatif hizmeti reddetmenin bedeli 3 yıla kadar hapis veya 6,000 Euro'ya (7,200 ABD doları) kadar para cezası ya da her ikisidir. Dini gerekçelerle de olsa her ikisini de yapmayı reddedenler, dürüst olmama ya da ahlaksızlık içeren bir suç işlemiş sayılırlar ve seçim gerektiren kamu görevi icra etmekten men edilirler ve özel güvenlik hizmetleri sağlamak için izin almaları da mümkün olmaz.

Ülke, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesine taraftır.

Hükümet Uygulamaları

Hükümet kontrolündeki bölgede bulunan Kıbrıslı Türklere ait mülklerden sorumlu olan İçişleri Bakanlığı, hükümet kontrolünde olan bölgedeki dini yerler için Kıbrıslı Türklere erişim hakkı vermiştir; ancak Müslüman cemaati liderleri hükümetin kendilerine kültürel miras alanlarında yer alan 19 camiye tam erişim hakkı vermediğini ve bu yerler üzerinde herhangi bir yönetim yetkisi tanımadıklarını belirtmişlerdir. Bakanlık bu 19 caminin altısını, ayrıca kültürel miras alanında bulunmayan iki camiiyi daha dini hizmetler için hazır hale

getirmiştir. Çalışır halde olan sekiz caminin yedisi, günde beş vakit ibadet için uygun durumdaydı ve altısında abdest almak için gerekli olanaklar vardı. Bayraktar ve Dali camilerinde abdest olanakları ve tuvalet yoktu. Hükümet Dali Cami'sinde Ramazan ayında konulan geçici tuvaletleri kaldırmıştı.

Ulaştırma ve Bayındırlık Bakanlığı'na bağlı Eski Eserler Dairesi, Bayraktar Cami'sine 100m (330 ayak) uzaklıkta tuvalet olanağı sağlandığını belirtti ve buna gerekçe olarak Cami'nin Orta Çağ'dan kalma Venedik şehir surlarının içinde olmasını ve buraya kanalizasyon borularının döşenmesinin imkansız olduğunu belirtti. İçişleri Bakanlığı'na göre hükümet 2016'da Dali Cami'sine abdest yeri ve tuvalet yapımı için mimari planları onayladı: İnşaat yıl sonuna kadar başlamamıştı. Hükümet, Müslüman topluluğun uzun zamandan beri talep ettiği camilerin işleyişiyle ilgili iyileştirmeleri yine yanıtsız bıraktı. Ve gerek açık olan camilerin sayısında gerekse bu camilerde mevcut olan abdest ve tuvalet imkanlarında bir değişiklik olmadı.

Ülkedeki en önemli İslami dini yer olan Hala Sultan Tekke Camisi işlevsel olan sekiz cami arasında tüm gün beş vakit ibadete açık olmayan camiydi. Eski Eserler Dairesi bu camiyi yalnızca normal müze çalışma saatlerinde açık tutmuş, bu nedenle günde beş vakit olan ibadet saatleri sadece iki vakit erişimle sınırlandırılmıştır. Caminin imamı, sonbahar/kış aylarında caminin öğleden sonra saat 17:00'den sonra ve bahar/yaz aylarında ise akşam 19:30'dan sonra da açık kalması için İçişleri Bakanlığı ve Eski Eserler Dairesi'nden izin talep etmek durumunda kalmıştır. Kıbrıslı Türkler'in dini yerleri ziyaret amacıyla "yeşil hat" üzerinden kimlik kontrolü olmadan geçiş yapabilmeleri için BM Barış Gücü'ne (UNFICYP) talepte bulunmaları gerekmektedir, sonrasında (BM Barış Gücü) hükümetle birlikte onay sürecini sağlamaktaydılar.

Hükümet, Kıbrıslı Türk olmayan ziyaretçilerin "yeşil hattın" güneyine geçip Hala Sultan Tekkesi'ni ziyaret edip ibadet etmeleri için özel günlerde vize gereğini kaldırıp izin vermeye devam etmiştir. 27 Haziran'da 1,000'den fazla ziyaretçi hükümet kontrolündeki bölgeye geçerek Ramazan Bayramı nedeniyle ibadet için Hala Sultan Tekkesi'ne gitmiştir. 5 Eylül tarihinde ise polis ibadet amacıyla yaklaşık 700 Kıbrıslı Türk, Türk ve diğer yabancı uyrukluların Kurban Bayramı'nda ibadet etmek üzere Hala Sultan Tekkesi'ne gidişine eşlik etmiştir. 29 Kasım'da 950'den fazla kişi yeşil hattı geçerek Mevlit Kandili için Hala Sultan Tekkesi'ne gitmiştir.

Budist topluluğunun bir temsilcisi, diğer ana dinlerin ve gurupların karşılaşmadığı, kanunların sıkı şekilde uygulanmasına tabi tutulmaları nedeniyle bir tapınağın

çalıştırılmasında zorluklarla karşılaşmaya devam ettiklerini belirtti. Yetkililer, Lefkoşa dışında bulunan Pera köyünde bir eve sahip olan topluluğun bunu bir tapınak olarak çalıştırmasını, topluluğun binanın kullanımını meskun kullanımdan tapınağa geçirilmesi için izin alınmaması nedeniyle engellediler. Yerel yetkililer, Budist keşişlere, tapınak tabelasını kaldırmaları ve heykelleri içeriye koymaları talimatını verdiler. Budist topluluğu, evi tapınağa çevirmek için gerekli izne başvurmayarak belirtilen köydeki çabalarını sonlandırdılar. Topluluk, onun yerine tapınak olarak kullanmak için Lefkoşa'da bir apartman dairesi kiraladı. Budist topluluğundan bir temsilci Lefkoşa Belediyesi'nin yeni kiralanmış dairenin sahibine bir mektup göndererek yetersiz park yeri nedeniyle oranın büyük toplantılar için kullanılamayacağı uyarısında bulundu. Belediyenin daha fazla müdahalesini engellemek için, topluluk üyeleri bina dışına park etmekten kaçınmıştır. 2015 yılında Budist bir rahibe karşı açılan Pera'daki binaya izinsiz yapılan değişiklikler ve eklemelerle ilgili bir kamu davası açık kalmaya devam etmiştir ve rahip birkaç kez mahkemeye çıkmıştır. Budist topluluğu ayrıca, aynı dini liderin geçici ikamet izninin yenilenmesinde gecikmeler olduğunu belirtmiştir.

Ombudsman tarafından 2016'da yapılan bir tavsiyeye cevaben hükümet, Temmuz ayında, bir bireyin medeni nikah belgesinde ve evlilik başvurusunda dinini belirtme gerekliliğini kaldırmıştır.

Ombudsman, Eğitim Bakanlığı'nın uygulamada olan öğrencilerin dini eğitim ve okul tarafından organize edilecek Rum Ortodoks törenlerine katılmadan muaf tutulmaları konusunda yeni şikayetler aldığını belirtti. Çoğu şikayet konusu muafiyet isteminin reddi ile ilgiliydi çünkü başvuranlar başvurularında gerekli olan dinlerini belirtmeyi yapmıyorlardı ve dolayısıyla okullar da muafiyeti reddediyordu. Başka bir veli ise, okulun, öğrencinin dini törenden muafiyet talebini uluorta ele aldığını ve bunun çocuğu travmatize ettiğini söyledi. Yıl sonunda Ombudsman şikayetleri incelemekteydi.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi, ordu, askere girenlerin yemin töreni esnasında Kıbrıs Kilise mensuplarının yönettiği toplu bir duaya katılmaları şartını sürdürdü. Başka inançlardan olanlar, ateistler ve vicdani sebeplerle bu yemini etmek istemeyenler yemin töreninde ellerini kaldırarak bundan kaçınabilirlerdi. Onlar ayrı bir toplantıda bağlılık yemini etmişlerdir.

Bölüm III. Toplumun Dini Özgürlüklere Olan Saygı Durumu

Din ve etnik köken genellikle birbiriyle yakından ilişkili olduğundan birçok olayın sadece dini kimliğe dayalı olarak sınıflandırılması zordu. Yahudi Cemaati

temsilcileri *yarmulke*'li ve *payot*'lu (saçın yan tarafında bukleleri olan) kişilere karşı bazı saldırı ve sözlü taciz olayları yaşandığını bildirmeye devam etmişler ancak ayrıntılı detay vermemişlerdir. Yıl sonu itibarıyla polis bu olayların hiçbirini için herhangi bir şüpheliyi tutuklamamıştı.

Azınlık dinlerine ait grup üyeleri kamuya açık dini törenlere katılma konusunda toplumsal baskı altında olduklarını bildirmeye devam etmiştir. Örneğin çeşitli dini azınlıkların çocukları, velilerinin katılmama için muafiyet talep etme seçeneği olmasına rağmen okuldaki dini törenlere katılma konusunda baskıyla karşılaştılar. Dini bir grubun temsilcilerinden biri, Rum Ortodoks olmayan daha küçük öğrencilerin okulların organize ettiği Rum Ortodoks kilise törenlerinden dışlanmak istemediklerini ancak bazı durumlarda Rum Ortodoks din adamlarının bu çocukların kendi sınıf arkadaşları önünde iştirak ettirmediklerini belirtti. Rum Ortodoks olup da İslam ve diğer dinlere geçiş yapan bazı kişilerin sosyal dışlanma korkusuyla din değiştirdiklerini, aile ve arkadaşlarından gizledikleri belirtilmiştir.

Bir STÖ, bir otel işverenin, temizlik işine başvuran göçmen Müslüman kadınları, başörtülerinin iş yapmaya engel olacağını belirterek onları işe almayı reddettiğini bildirdi.

BM himayelerindeki çözüm müzakerelerinin bir parçası olarak kurulan iki toplumlu çalışma gruplarından biri olan Kültürel Miras Teknik Komitesi (KMTK) Limasol'daki Köprülü camisinin ve Lefkoşa kazasındaki Matyat camisinin restorasyonunu Haziran ayında tamamlamıştır.

(KMTK), Baf kazasındaki Aynikola ve Ayianni camilerini restore etmekteydi. Eski Eserler Dairesi Limasol'daki Arnavut Cami'sinin restorasyonunu antik bir anıt olması nedeniyle sorumluluk alıp Ekim ayında işi bitirmiştir.

Adadaki başlıca dini grupların liderleri düzenli olarak bir araya gelmeye ve ara bölgenin her iki tarafındaki ibadet yerlerini ziyaret etmeye devam etmişlerdir. İsveç Büyükelçiliği'nin bir girişimi olan ve adanın yeniden birleştirilmesi çabaları için dini özgürlüklerin tartışılması ve ilerletilmesi için tüm dini liderlerin bulunduğu bir platform olan Kıbrıs Barış Sürecinde Dini Yol Ofisi (RTCYPP) 28 Eylül'de insan hakları hakkındaki yuvarlak masa toplantılarını üçüncü kez dini liderler ve sivil toplum örgütleri ile yapmıştır. Bu toplantıda BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, insan hakları ile ilgilenen dini gruplar arasında karşılıklı diyalog için bir ortam sağlamayı hedefleyen 'Haklar için İnanç' inisiyatifi tanıtmış ve bireysel ve ortak din veya inanç ifadesini öne çıkararak insan haklarının korunabileceği ortamları oluşturmayı hedeflemiştir. Katılanlar, inisiyatifi

uygulayabilmek için adadaki kadınların, erkeklerin ve çocukların nasıl ilgilerini çekebileceklerinin yollarını konuştular.

5 Ekim’de, RTCYP, dini liderlerin ortak bir projesi olan, Rum Ortodoks, Müslüman, Ermeni, Ortodoks Maronit ve Latin Katolik inanç topluluklarının üyelerine yönelik Yunanca ve Türkçe dil kurslarını başlatmıştır. İlk kez yapılan bu çalışmanın pilot kursu rahip, imam, rahibe ve diğer çalışanlardan oluşan 20 kişilik bir gruptu.

16 Kasım tarihinde beş ana dini grubun liderleri, Kıbrıs Rum Ortodoks Kilisesi Başpiskoposu II. Hrisostomos, Kıbrıs Müftüsü Dr. Talip Atalay, Ermeni Ortodoks Kilisesi Başpiskoposu Dogramacıyan, Maronit Katolik Kilisesini temsilen Peder İbrahim Kita ve Latin Katolik Kilisesini temsilen Peder Jerzy Kraj, Uluslararası Tolerans günü nedeniyle birlikte arabölgedeki kiliseleri ziyaret ederek dini özgürlüklerin ve dini anıtların restorasyonunun öneminden bahsettiler. Liderler, diyalog ve işbirliğine bağlılıklarını yeniden teyit ederek, dini miras ve ibadet hakkına saygı gösterilmesi için siyasi liderlere taleplerini yinelediler.

Bölüm IV. ABD Hükümet Politikası ve Angajmanı

Elçilik yetkilileri, Kıbrıs’ı ikiye bölen “yeşil hattın” her iki tarafında da, dini yerlere erişim gibi din özgürlüğü konularını görüşmek üzere İçişleri, Dışişleri, Adalet ve Savunma Bakanlıkları ile Eski Eserler Dairesi yetkilileri ve Ombudsman gibi hükümet yetkilileriyle sık sık bir araya gelmeye devam etmişlerdir.

Büyükelçilik çalışanları din özgürlüğü konusunu Eşitlik, Destek, Irkçılık Karşıtlığına Yönelik STÖ Hareketi (KISA) ve Gelecek Dünyalar Merkezi (Future Worlds Center) ile görüşmeye devam etti. Ermeni Ortodoks Kilisesi, Bahai, Budist, Rum Ortodoks, Yahudi, Latin, Maronit ve Müslüman Cemaatlerinin temsilcileriyle bir araya gelerek onların dini yerlere erişim ve dini yerlerin durumları hakkındaki endişelerini dinlediler ve din temelli ayrımcılık veya şiddet konusunda, azınlık dinlerine karşı toplumsal davranışlar ve din özgürlüğünden tamamen yararlanılmasını engelleyen unsurlara dair bilgi aldılar. Büyükelçilik yetkilileri sıklıkla, Rum Ortodoks liderlerle görüşerek Kıbrıslı Türk otoritelerin koydukları ve Kıbrıslı Türkler tarafından yönetilen bölgede yapılan kendi toplumlarının kilise törenlerinin sayısı ve süresi üzerindeki engellemeler ve ayrıca bu törenlerin polis tarafından yoğun şekilde gözlemlenmesinden ve arada bir de dinsel topluluğun filme alınmasından duydukları endişelerini dile getirdiler.

Büyükelçilik yetkilileri devam etmekte olan dini liderler arası diyalogu da destekleyip karşılıklı olarak “yeşil hattın” her iki tarafındaki ibadet yerlerine yapılan ziyaretlerin devamını teşvik ettiler.

KIBRISLI TÜRKLERİN YÖNETİMİNDEKİ BÖLGE

Geniş Özet

Kıbrıs Türk “anayasası” “devletin” laik olduğunu söyler ve buna bağılı olarak da kamu düzeni ve ahlakına uygun şekilde din ve ibadet özgürlüğünü tanıır. Dini törenlere ve ibadete zorla katılımı yasaklar ve din eğitiminin ancak “devlet” gözetiminde verilebileceğini belirtir. Müslümanların hayır amaçlı bağışlamış oldukları arazi ve ibadet yerlerini yöneten Evkaf’a, Evkaf yasaları uyarınca münhasır olarak kendi içişlerini yönetme hakkını verir. Kıbrıslı Türk yetkililer dini yerlere erişimi sınırlamaya devam ettiler.

UNFICYP, yıl boyunca adanın kuzeyindeki kiliselerde dini hizmetleri kolaylaştırmak için 112 talep aldığını söyledi. ‘KKTC Dışileri Bakanlığı’ bu taleplerin 67’sini onayladı. “Bakanlık” (hem UNFICYP aracılığıyla hem de UNFICYP bağılantılı olmayan) böyle dini hizmetler için yapılan toplam 133 talepten 83 tanesini onayladığını belirtti.

Alevi Müslümanlar ibadet yerleri olmadığını ve bunları inşa edecek yeterli fonlara sahip olmadıklarını belirterek, otoritelerin kendilerine ve diğer dini azınlıklara eşit davranmadıklarını söylediler. Mayıs ayında “Ombudsman,” “Eğitim Bakanlığı’nın,” okullarda, Sunni olmayanlara alternatif sunmadan, Sunni İslama dayalı zorunlu din dersini empoze ederek din özgürlüğünü ihlal ettiğini belirtti. Bazı azınlık gruplar, faaliyetleriyle ilgili kısıtlama ve polis gözetimi olduğunu bildirmeye devam etmişlerdir.

Türkçe konuşan Protestanlar Derneği (TSPA) Protestanlara ve bazı azınlık dini gruplara yönelik, özellikle de Hristiyanlığa geçen Kıbrıslı Türklere karşı toplumsal ayrımcılık yapıldığını ve eleştiri aldıklarını ifade etmeye devam etmiştir. Üyeleri Afrikalı öğrenciler olan bir kilisenin papazı, ibadet için sürekli bir yer bulamamanın getirdiği zorluklardan bahsetti.

Kültürel Mirasla ilgili İki Toplumlu Teknik Komite (KMİTT) sekiz dini yeri restore ettiğini ve yedi tanesinin de restore edilmekte olduğunu belirtti. KMİTT ayrıca dini yerler de dahil beş tane küçük çaplı kültürel miras projesini tamamladığını ve iki yerin de proje tasarımını bitirdiğini belirtti.

Müftü ve Başpiskopos gibi dini liderler ise görüşmeye ve “yeşil hattın” her iki tarafındaki ibadet yerlerine ziyaretler ayarlayarak dini diyalogu geliştirmeye devam etmişlerdir.

Büyükelçilik temsilcileri, dini yerlere erişim ve bu yerlerde dini ayinlerin kısıtlama olmadan yapılabilmesini konuşmak üzere Kıbrıslı Türk temsilcilerle bir araya geldiler. Büyükelçilik yetkilileri farklı dini gruplardan liderlerle bir araya gelerek ibadet özgürlüğünü ve dini yerlere erişim konusunu ele aldılar.

Bölüm I. Dini Demografi

Kıbrıs Türk otoritelerince yapılmış olan 2011 tarihli nüfus sayımı verilerine göre Kıbrıslı Türklerin yönetimindeki bölgede nüfus 286,000'dir ve söz konusu nüfus verilerinde dine göre bir dağılım bulunmamaktadır. Sosyologlar nüfusun %97'i kadarının Sünni Müslüman olduğunu ve bunların yaklaşık 500'ünün Nakşibendi Sufi tarikatından olduğunu tahmin etmektedirler.

Dini gruplara göre, 10.000 kadar Türk, Kürt ve Arap kökenli göçmen işçinin Alevi Müslüman oldukları tahmin edilmektedir. Sosyologlara göre diğer küçük gruplar arasında yaklaşık olarak 330 Kıbrıs Rum Ortodoks Kilisesi mensubu, 200 Rus Ortodoks Kilisesi mensubu, 150 Bahai, 150 Katolik Maronit, 180 Anglikan, 150 Yahudi, 300 Türkçe konuşan Protestan ve 40 Yehova Şahidi vardır. "Eğitim Bakanlığı'nın" 2016-2017 akademik yıl istatistiklerine göre Kıbrıslı Türklerin yönettiği bölgede bulunan üniversitelerde kayıtlı yabancı öğrenci sayısı 79,686 idi. Bunların 50,650 tanesi ağırlıklı olarak Müslüman Türk, 29,036 tanesi ise 100 farklı ülkeden gelen çoğu Hristiyan ve Müslüman olan yabancı öğrencilerdi.

Bölüm II. "Hükümetin" Dini Özgürlüklere Olan Saygı Durumu

Yasal Çerçeve

Kıbrıs Türk "anayasası" açık bir şekilde "laik cumhuriyet" ifadesini kullanır ve bu kavram uyarınca da din ve vicdan özgürlüğü ile kamu düzeni ve ahlakına aykırı olmamak koşuluyla kısıtlama olmaksızın ibadet ve dini tören olanağı tanır. Zorla ibadet, zorla dini ayinlere katılım ve dini inanç temelinde cezalandırmayı ve insanların dini inançlarını açıklamak zorunda bırakılmasını yasaklar. Dini eğitimin yalnızca "devletin" denetimi altında gerçekleştirilebileceğini söyler. "Yasalar" belli bir dini tanımaz. Bireyler kısmen bile olsa, dini unsurlara dayalı bir devlet kuramaz ya da siyasi veya kişisel kazanç için dini istismar edemez veya kullanamazlar. Evkaf, Evkaf yasa ve kuralları uyarınca kendi iç işleri ile mülkünü yönetip düzenleme hakkına münhasıran sahiptir. "Anayasa'nın" Evkaf'ın her türlü vergiden muaf olduğunu belirtmesine rağmen, ticari faaliyetleri, ilgili vergilere tabidir. Yönetimindeki mülklerden gelir de elde eder. "Anayasaya" göre Kıbrıslı Türk yetkililer İslam diniyle ilgili ibadetlerin gerçekleştirilmesinde ve ilgili ibadetlerin

masraflarının karşılanmasında Evkafa yardımcı olmalıdırlar. Başka hiçbir dini örgüt vergi muafiyetine tabi değildir veya Kıbrıs Türk otoritelerinden sübvansiyon almaz.

1975 tarihli III. Viyana Antlaşması Kıbrıs Türk yönetimindeki bölgede yaşayan Kıbrıslı Rum ve Katolik Maronitler ile Kıbrıs Cumhuriyeti kontrolündeki bölgede yaşayan Kıbrıslı Türklere yapılacak muameleyi kapsar. Anlaşma hükümlerinde başka şeylerin yanısıra, Kıbrıslı Rumlara dini ibadet amaçlı olanaklar tanınması öngörülmüştür; orada kalmakta özgür oldukları da belirtilmiştir ve şöyle bir ifade yer almaktadır: “normal bir yaşam sürebilmeleri için onlara aralarında eğitim olanakları ve kendi dinlerinin gereklerini yerine getirebilmeleri için diğer kolaylıklar da dahil her türlü yardım sağlanacaktır.”

Kıbrıs Türk “düzenlemeleri,” Kıbrıslı Rum Ortodoks sakinlerin herhangi bir izin almaksızın Karpaz yarımadasında belirlenmiş ve çalışır durumda olan üç kilisede, Ortodoks Kilisesi tarafından belirlenmiş üç papaz aracılığıyla dini ayin düzenleyebileceklerini belirtmektedir; Maronitler, kendileri tarafından önceden belirlenmiş din adamları aracılığıyla ve önceden belirlenmiş çalışır durumda olan dört Maronit kilisesinde herhangi bir izin almaksızın dini ayin düzenleyebilirler. Bu dini gruplar, önceden belirlenmiş olan bu yedi kilise dışındaki bir kilise veya manastırda ayin yapmak için Kıbrıs Türk yetkililerine izin için başvuru yapmak zorundadırlar. Başvurunun değerlendirilebilmesi için ilgili tarihin söz konusu dini grup açısından önemli olması, ilgili kilise veya manastırın fiziksel olarak iyi durumda olması, askeri bölgede bulunmaması ve çifte kullanım durumunda (mesela müze) olmaması gerekmektedir. Önceden resmi olarak belirlenmiş papazlar dışındaki din adamlarının ayin yapabilmesi için de izin alınması gereklidir. Kıbrıslı Türklerin yönetiminde olan bölgedeki ayinlere katılacak olan Kıbrıslılar, eğer bu bölgede sakin değillerse, onlar için de özel izin gerekmektedir. Mesela Rum Ortodoks, Katolik Maronit ve Ermeni Ortodoks Kilisesi mensupları gibi. Bazı başvurular UNFICYP aracılığı ile koordine edilir ve başvurular ayin tarihinden 10 gün önce yapılmalıdır.

Kıbrıslı Türklerin yönetimindeki bölgede, “Din İşleri Başkanlığı,” İslamı temsil eder. Evkaf, Müslümanlar tarafından hayır amaçlı bağışlanan malı yönetirken, “Din İşleri Başkanlığı” buradaki imamların camilerde düzenledikleri ibadetleri ve verdikleri vaazları denetler.

Dini grupların, toplanmak ya da ibadet etmek için yetkililer nezdinde dernek olarak kayıt yaptırılmaları gerekmez. Ancak, yalnızca “İçişleri Bakanlığına” kayıtlı derneklerin ticari faaliyet yapma ve banka hesabı bulundurma hakkı vardır. Dini ve dini olmayan grupların tescil süreci aynıdır. Buna göre, “İçişleri Bakanlığına”

kurucuların isimleri ile kimlik kartı fotokopileri ve derneğin tüzük ve kurallarının bir nüshasının sunulması gerekir. Dernekler vergi muafiyeti veya “hükümetin” verdiği herhangi bir fayda veya sübvansiyondan yararlanamazlar. Belirtilen esas amaç, üyelerine dini eğitim vermekse, dini grupların dernek olarak tescil edilmelerine izin verilmez .

Tüm okullarda 4 ila 8. sınıflar arasında din dersi zorunlu olarak verilmektedir. Bu eğitim ağırlıklı olarak İslama odaklanır ancak İslam’ın yanısıra karşılaştırmalı din bilgisine de yer verir. “Eğitim Bakanlığı” tarafından seçilen müfredat, Türkiye’nin Eğitim Bakanlığı’nca belirlenen kitaplara dayalıdır. Okullar veya öğretmenler vasilesinin bireysel talebi üzerine gayri-müslim öğrencileri, bu derse katılmaktan veya dönem sonu sınavından muaf tutabilirler. Ancak böyle bir muafiyetin talep edilmesine yönelik belli bir resmi prosedür yoktur. Lise düzeyinde ise din dersi seçmelidir.

Kıbrıslı Türklerin hiçbir hüküm veya “yasası” zorunlu askerliğe karşı vicdani ret hakkını tanımaz. Zorunlu askerlik 12-15 ay arasında değişir ve daha sonra da yılda bir gün seferberliğe gidilmesi gereklidir.

“Hükümet” Uygulamaları

Kıbrıslı Türk yetkililer Rum Ortodoksların, Katolik Maronitlerin ve Ortodoks Ermenilerin ibadet yerlerine erişimlerini sınırlandırmaya devam ettiler ve “Dışişleri Bakanlığı,” Kıbrıslı Rumların din özgürlüğü hakkını istismar edip, durumu politize ettiklerini söylemeye devam etti. Yıl boyunca Apostolos Andreas, Aziz Barnabas, ve Aziz Mamas kiliseleri dini ayinler için açık kaldı. Apostolos Andreas Manastırı dua etmek için açtı ancak dinsel törenler için yine de özel izin gerekmektedir.

Otoriteler bazı kiliselerde düzenli dini ayinler yapılmasıyla ilgili kısıtlayıcı uygulamalara devam ettiler. UNFICYP yıl içinde adanın kuzeyindeki kiliselerde dini tören yapmak için 112 talep aldığını ve “Dışişleri Bakanlığı’nın” yaklaşık olarak 67’sini onayladığını belirtti. 2016 yılında bu sayı 139 başvuru ve 84 onay şeklindeydi. “Dışişleri” ise yıl içinde dini törenler için 133 talep aldığını (hem UNFICYP aracılığıyla hem de UNFICYP dışındaki) ve bunların 83’ünün onaylandığını ve önceki yıl olan 2016’da ise 163 talepten 109’unun onaylandığını ifade etti.

Nisan ayında “Dışişleri Bakanlığı” bir kez daha Paskalya dinsel töreninin Mağusa’daki Aziz George Exorinos kilisesinde yapılmasına izin vermedi.

Kıbrıs Türk Sivil Toplum Örgütleri, Kıbrıslı Rumların kilise törenlerine izin verilmediği için otoriteleri eleştirerek dini yerlere daha fazla erişim sağlanmasını istedi.

Alevi Müslüman derneğinden yapılan bir şikayet, dini derslerin Alevilerin ihtiyaçlarını göz ardı ettiği yönündeydi. “Ombudsman” Mayıs ayında yayınladığı bir raporda, bu şikayete cevaben “Eğitim Bakanlığı’nın” okullarda verdiği din derslerinin bir tercih hakkı sunmayarak Sünni İslama yönelik olduğunu ve bunun da “KKTC anayasasında” belirtilen temel eşitlik, inanç ve din özgürlüğü haklarına aykırı olduğunu belirtti. “Eğitim Bakanlığı’na” tavsiyede bulunarak, bu derslerin seçmeli ders yapılmasını veya muafiyet tanınmasını tavsiye etti. Bir Alevi Müslüman derneği olan Pir Sultan Abdal Derneği, Kıbrıs Türk Öğrenciler Sendikası ve Kıbrıs Türk Orta Eğitim Öğretmenler Sendikası ortak bir basın toplantısında yayınladıkları bildiriyle okullardaki zorunlu din derslerine karşı olduklarını belirttiler.

Bazı Alevi ve Hristiyanlar, okullarda verilen zorunlu din eğitiminin gereğinden fazla Sünni İslama odaklandığını ve çocukların derse girmemeyi seçmesiyle ilgili resmi bir prosedürün olmadığını belirttiler. Aleviler eğitim sisteminin Alevilere karşı ayrımcı olduğunu belirtti. Bir Alevi temsilci örnek olarak, ek Sünni İslam dersleri sunan Hala Sultan İlahiyat Koleji’ndeki tüm öğrencilere burs verildiğini ancak diğer okullardaki öğrencilerin tümünün burs hakkı olmadığını ifade etti.

Maronit cemaatinin bir temsilcisine göre, Türk ordusu, Türk ordusunun kontrolündeki askeri bölgede bulunan kilise ve köylere girebilmeleri için Maronitlere sınırlı erişim vermeye devam etti. Türk ordusu, Maronitlerin Agia Marina Kilisesi’nde yılda bir kez toplu ayin yapmasına izin verdi. Ancak Maronitlerin Kormacit yakınlarında bulunan Marki Kilisesine erişimine izin vermedi. Asamatos/Özhan köyünde bulunan Maronitlerin Archangelos Michael Kilisesi de Türk askeri kontrolündeki bölgedeydi ancak burasının Pazar günleri düzenli olarak faaliyet göstermesi için izin gerekli değildi.

Kıbrıs Rum Ortodoks Kilisesi’nin bir temsilcisi, Türk ordusu kontrolündeki askeri bölgede bulunmaları nedeniyle 50-55 adet dini yerin erişim dahilinde olmadığını belirtti.

Türkiye, 11 Temmuz’da “Din İşleri Başkanı” Müftü Talip Atalay’ı dört gün sorgulamanın ardından serbest bıraktı. “Din İşleri Başkanı Vekili” Fahrettin Öğdü basına verdiği demeçte Atalay’ın gözaltına alınma nedeninin “Fethullah Gülen Terör Örgütü”yle ilişkilendirilmesi değil, “Dışişleri” tarafından, Atalay’ın diğer

dini liderlerle Dini Yol Diyalog İnsiyatifi'ne katılımından dolayı onu cezalandırma çabalarından kaynaklanan asılsız suçlamalar olduğunu belirtti.

Ağustos ayında yerel gazeteler, Kıbrıslı Rumlar'ın 1-3 Eylül tarihlerinde Aziz Mamas Kilisesi'nde Aziz'in isim günü nedeniyle düzenlemek istedikleri dinsel bir tören yapmaya "Dışişleri Bakanlığı'nın" izin vermediğini yazdı. "Dışişleri" ise sebebin, istenen tarihin Kıbrıslı Türklerin yönetimindeki bölgede kutlanmakta olan ve bir müslüman tatili olan Kurban Bayramı'yla çakışması ve güvenlik endişeleri olduğunu belirterek, dini töreni bir hafta erteleme önerisinde bulundu. Ana muhalefet olan Cumhuriyetçi Türk Partisi bir bildiri yayınlayarak, "Dışişlerini" Kıbrıslı Rumların Aziz Mamas'taki toplu ibadetini engelleme nedeniyle eleştirerek, bu kutlamaların 2003 yılından beri her yıl yapıldığını hatırlattı. Kıbrıslı Rumlar, dinsel töreni bir hafta sonra yapma önerisini geri çevirdiler.

Evanjelik Hristiyanlar da dahil bazı azınlık din grupları, polis dahil olmak üzere Kıbrıslı Türk otoritelerin faaliyetlerini izlediklerini belirtti. Bir Rum Ortodoks papaz, daimi olarak kuzeyde kalan Kıbrıslı Rum topluluğunca gerçekleştirilen ayin esnasında polisin kilise içerisinde kayıt yaptığını ve yüksek sayıda polisin orada bulunduğunu söyledi.

Türkçe Konuşan Protestanlar Derneği (TKPD) bazı üyelerinin polis baskısı nedeniyle dini ayinlere katılmaktan korktuklarını söyledi; Bu nedenle, onun yerine TKPD temsilcileri aileleri evlerinde ziyaret ettiler.

Bir Rum Ortodoks yetkiliye göre polis, Rum Ortodoks papazlara ayin süresini sınırlı tutmaları talimatı vermekte ve bazı durumlarda ise ayin esnasında müdahalede bulunarak ayinin hızlandırılmasını istemekteydi. Ayin için ziyaret gerçekleştiren Kıbrıslı Rumlara yönelik ağır polis gözetimi devam etti. Kıbrıslı Türk yetkililer polisin orada bulunma amacının güvenlik sağlamak olduğunu ifade ederken, Rum Ortodoks yetkililer ise bunun gözetim amaçlı olduğunu ifade ettiler.

"Din İşleri Başkanlığı" 192 cami için, hepsi sunni olan 225 imam çalıştırmaktaydı. Çoğunluğu oluşturan Sünni cemaatinin mensupları, "hükümetin" imamları seçme yoluyla din işlerine müdahale ettiği endişesini dile getirdiler.

Sünni olmayan bazı Müslümanlar ise ibadet yerleri ve bu gibi yerleri inşa ettirecek finansmanlarının olmadığını belirttiler. Alevi Müslümanlar, otoritelerin kendilerine ve diğer azınlık din gruplarına eşit davranmadıklarını söyledi. Alevi Kültür Derneği ibadet yerleri olmamasından dolayı geleneklerine aykırı olmasına rağmen cenazelerini camilerden kaldırmak durumunda kaldıklarını ifade ettiler. "Devletin"

Sünni Müslüman cemaate, cami inşaatı finansmanı ve camilerin yönetimi için destek sağlamasını kayırmacılık olarak algıladıklarını belirttiler. Bir Alevi temsilci Sunniler için devletin finanse ettiği 196 cami bulunduğunu ve buna karşın Aleviler için inşaatı yıllardır devam eden ve hala tamamlanamayan tek bir *Cemevi* (ibadet yeri) bulunduğunu söyledi.

Bir Rum Ortodoks Kilisesi temsilcisi çok az veya hiç erişimleri bulunmayan bazı dini yerlerin hasar gördüğünü veya on yıllarca ihmal edilmiş olmaktan dolayı yıkılmak üzere olduklarını ifade etti. Sonuç olarak Aleviler, bitmemiş olan *cemevinde* veya başka bir yerde ibadet etmek zorundaydı. Kıbrıslı Türk otoriteler *cemevinin* tamamlanması için 2016 “devlet” bütçesinde üç milyon Türk Lirası ayırmış ancak ayrılan para henüz harcanmamıştı. *Cemevi* inşaatının tamamlanması için ihale sürecinin 2018 yılının ilk yarısında başlanması beklenmekteydi.

Rum Ortodoks Kilisesinin bir temsilcisi, Kilise yetkililerinin çok az veya hiç erişimleri bulunmayan bazı dini yerlerin hasar gördüğünü veya on yıllarca ihmal edilmiş olmaktan dolayı yıkılmak üzere olduklarını ifade etti. Temsilci belirgin bir örnek vermedi.

Rum Ortodoks dini gruplar, onları kutsal addeden cemaatlerin arzularına ters bir şekilde, ikonlar da dahil, dini objelerin depolarda tutulduğu veya müzelerde sergilendikleri konusunda şikayette bulunmaya devam ettiler.

Ağustos ayında Kıbrıs Türk yerel otoriteleri, Türkçe Konuşan Protestanlar Derneği (TKPD) tarafından organize edilen bir tiyatro etkinliğini, daha önce yetkililerin gerekli izni vermesine rağmen iptal etti. TKPD, gerekçe göstermeyerek etkinliği iptal etme nedeninin yerel otoritelerin etkinliği Hristiyan propagandası olarak addetmeleri olduğuna inandıklarını belirtti.

TKPD, ayrıca Kıbrıs Türk otoritelerce önceki iki yıl boyunca Mağusa’da bir ofis açmalarının engellendiğini belirtti. TKPD polisin her ay derneğe gelerek grubu kontrol edip faaliyetlerini gözetlediğini söyledi. TKPD Eylül ayında ‘Cumhurbaşkanı’ Mustafa Akıncı’ya bir mektup yazarak okullardaki zorunlu din derslerinin kaldırılmasını, ibadet edecek bir yer ve ‘devlet’ radyo ve televizyonunda Noel ve Paskalya programı yayınlama fırsatı verilmesini istedi. TKPD’ye göre yıl sonuna kadar “cumhurbaşkanı” yanıt vermemişti.

Bölüm III. Toplumun Dini Özgürlüklere Olan Saygı Durumu

TKPD Kıbrıs Türk toplumu içinde Protestanlara karşı sosyal ayrımcılık yapıldığını bildirmeye devam etti. TKPD, 24 Aralık tarihinde planlanan bir Noel partisi ve

oyun için gruba bir toplantı odası kiralamayı önce kabul eden yerel bir okul müdürünün, 19 Aralık'ta bunu iptal ettiğini belirtti. TKPD'ye göre okul müdürü dini kutlamaları onaylamayan milliyetçilerden gelen baskıya yenik düştü. Çağrılara rağmen "Eğitim Bakanlığı" dernek lehine müdahalede bulunmadı.

Kültürel Mirasla ilgili İki Toplumlu Teknik Komite (KMİTT) sekiz dini yeri restore ettiğini ve yedi tanesinin de restore edilmekte olduğunu belirtti. KMİTT ayrıca dini yerler de dahil beş tane küçük çaplı kültürel miras projesini tamamladığını ve iki tane yerin de proje tasarımını bitirdiğini belirtti.

KMİTT ve BM Kalkınma Programı-Gelecek için Ortaklık, dini ziyaretçiler arasında popüler olan ve Karpaz Yarımadası'nda bulunan Rum Ortodoks Apostolos Andreas Manastırı'nın restorasyon çalışmalarına devam etti. Küçük şapelin, çevresindeki binaların ve çevre düzenlemesini içeren restorasyon çalışmasının ikinci aşamasına 2018'in ilk yarısında başlanması bekleniyordu.

Kıbrıslı Türkler tarafından yönetilen bölgede, üyeleri Afrikalı öğrenciler olan, bir kilisenin papazı, ibadet için sürekli bir yer bulamamanın getirdiği zorluklardan bahsetti. Papaz, yerli şirketlerin dini törenler için salon kiralama isteklerini reddettiğini ve peşin olarak bir yıllık kira istediklerini söyledi. Kuzeydeki Yakın Doğu Üniversitesi'nin kampüsünde Müslümanlar için bir cami olduğunu ancak Hristiyanlar için bir şapel veya kilisenin olmadığını söylediler.

Müslüman ve Ortodoks dini liderleri, Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki Hala Sultan ve "KKTC'deki" Aziz Barnabas gibi "yeşil hattın" iki tarafındaki ibadet ve hac yerlerine, kendi cemaatlerine yönelik geziler düzenleyip bu konularda bir araya gelerek dinler arası diyalogu teşvik etmeye devam ettiler.

Bölüm IV. ABD Hükümet Politikası ve Angajmanı

ABD Büyükelçiliği temsilcileri ibadet yerlerine erişim ve herhangi bir kısıtlama olmaksızın bu yerlerde dini ayinler gerçekleştirebilme olanağını ele almak amacıyla "Cumhurbaşkanlık" ve "Dışişleri" ile bir araya gelmeye devam etmişlerdir.

Büyükelçilik yetkilileri ayrıca Ermeni Ortodoks, Alevi Müslüman, Roma Katolik, Bahai, Rum Ortodoks, Maronit, Protestan ve Sünni Müslüman cemaatlerinin temsilcileriyle Kıbrıs Türk toplumundaki din özgürlüğü, ibadet yerlerine erişim ve sosyal ayrımcılık konularını görüştüler.

Bu rapor içinde yer isimlerine yapılan tüm atıflar yalnızca referans amaçlı olup anlamı aktarmaya yöneliktir. Uzun zamandır devrede olan ABD politikasının değiştiği ya da siyasi bir tanıma işaret ettiği veya ima ettiği yönünde yorumlanmamalıdır.